

Ελληνική Επιστημονική Ένωση Αιολικής Ενέργειας Παναγιώτης Παπασταματίου, Μέλος Δ.Σ.

Β. Συγκρότηση νέου πλαισίου στήριξης των ΑΠΕ

Το γενικό πλαίσιο

Η Ελλάδα έχει υστερήσει σημαντικά στο στόχο της Αιολικής Ενέργειας. Βρίσκεται στο 50% του στόχου για το 2014 και στο 28% του στόχου για το 2020. Ταυτόχρονα, καλείται σήμερα να μεταρρυθμίσει το μηχανισμό στήριξης των Α.Π.Ε. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη αλλαγή στον κλάδο από το 1994.

Για την αλλαγή αυτή, η Ελλάδα καλείται να επιλύσει μια μεγάλη αντίφαση: Από 1.1.2016 οφείλει να εισάγει ένα πιο αγοραίο μηχανισμό στήριξης, χωρίς όμως να υπάρχει επί της ουσίας η αγορά, στην οποία ο μηχανισμός αυτός θα ενσωματωθεί. Οι λεπτομέρειες και οι ακριβείς κανόνες αυτής της νέας αγοράς ηλεκτρισμού θα γίνουν γνωστοί στο μέλλον. Όμως, οι άγνωστοι αυτοί κανόνες θα επηρεάσουν τα έσοδα των αιολικών πάρκων που θα ενταχθούν από τώρα στο νέο μηχανισμό στήριξης. Οι νέοι κανόνες, όταν διαμορφωθούν, θα επιβάλουν στις Α.Π.Ε. υποχρέωση απευθείας πώλησης της παραγόμενης ενέργειας στην αγορά, υποχρεώσεις εξισορρόπησης κλπ.

Η αντίφαση αυτή εγείρει σημαντικά θέματα. Το σημαντικότερο είναι η χρηματοδότηση: Ουσιαστικά τα αιολικά πάρκα που θα ενταχθούν πρώτα στο νέο μηχανισμό στήριξης, θα πρέπει να εξασφαλίσουν χρηματοδότηση χωρίς να είναι ακριβώς γνωστοί οι κανόνες με τους οποίους θα λειτουργούν έπειτα από τα πρώτα χρόνια λειτουργίας τους. Ακόμα και το έπειτα από πόσα χρόνια θα επέλθει αυτή η αλλαγή είναι άγνωστο, αφού δεν είναι σαφές πότε θα εφαρμοσθεί και λειτουργήσει η νέα συνολική αγορά ηλεκτρισμού.

Χονδρικός, ένα αιολικό πάρκο που θα ενταχθεί στο νέο μηχανισμό στήριξης, θα χτίζει τα έσοδα του από δύο ροές: Τα έσοδα από την αγορά και τα έσοδα από το μηχανισμό στήριξης.

Σήμερα, η αγορά περιλαμβάνει μια υποχρεωτική χονδρεμπορική αγορά, στην οποία λειτουργεί μόνο η προ-ημερησία αγορά, με εκκαθάριση αποκλίσεων. Το έσοδο από την αγορά θα καθορίζεται ουσιαστικά μόνο (ήτοι κατά το μέγιστο βαθμό) από την ΟΤΣ και σε αυτό θα προστίθεται το έσοδο από το νέο μηχανισμό. Ο τρόπος αυτός δεν διαφέρει επί της ουσίας από αυτό που γίνεται σήμερα, όπου ο ΛΑΓΗΕ συλλέγει, ως εκπρόσωπος των ΑΠΕ, το έσοδο από την ΟΤΣ (με κάποιες προστασίες) και το ΕΤΜΕΑΡ (που είναι επί της ουσίας μια προσαύξηση, premium).

Με την εισαγωγή των νέων μελλοντικών κανόνων, το έσοδο από την αγορά θα αντικατασταθεί από μια άλλη ροή που θα εξαρτάται από το πώς ο σταθμός ΑΠΕ. θα μετέχει στην προημερησία αγορά, στην ενδοημερησία, στις υπηρεσίες εξισορρόπησης και στις αποκλίσεις καθώς και πώς θα αξιοποιεί άλλες δυνατότητες και εργαλεία που θα του είναι διαθέσιμα. Το σύνολο αυτών των εισροών και των ποινών θα οδηγήσει σε μια μεταβλητή ροή εσόδων επί της οποίας θα προστίθεται το έσοδο από το νέο μηχανισμό στήριξης.

Επί της ουσίας, οι σταθμοί ΑΠΕ που θα ενταχθούν στο νέο μηχανισμό στήριξης διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: (i) αυτούς που θα ξεκινήσουν να λειτουργούν στο άμεσο μέλλον, χωρίς

να είναι γνωστοί οι μελλοντικοί κανόνες της συνολικής αγοράς και (ii) σε αυτούς που θα λειτουργήσουν μετά την διαμόρφωση, εφαρμογή, ωρίμανση και εμπέδωση των νέων κανόνων. Είναι προφανές ότι, προκειμένου να υπάρχουν πιθανότητες χρηματοδότησης των πρώτων, θα πρέπει να υπάρξουν ήδη από τώρα επαρκείς διασφαλίσεις. Για αυτό προτείνεται να υπάρχει στη νέα νομοθεσία η διακήρυξη, έστω και επί της αρχής, ότι οι νέοι μελλοντικοί κανόνες της συνολικής αγοράς δεν θα θίξουν το επίπεδο των εσόδων που θα έχουν οι σταθμοί αυτοί (της πρώτης κατηγορίας) κατά τα πρώτα χρόνια της λειτουργίας τους.

Ο προτεινόμενος σχεδιασμός για το νέο μηχανισμό στήριξης

Η πρόταση για το νέο μηχανισμό περιλαμβάνει:

1. Υιοθέτηση ενός συστήματος μεταβλητού περιθωρίου πριμοδότησης με μονόδρομες πληρωμές (variable feed-in premium with one-way payments), με τιμή αναφοράς (reference price) την Οριακή Τιμή Αποκλίσεων (ωριαία βάση) με κατώφλι προστασίας. Ο σχεδιασμός αυτός εξασφαλίζει σταθερό έσοδο για τους σταθμούς για τα πρώτα χρόνια που δεν υπάρχει επί της ουσίας αγορά, στην οποία να μπορούν να συμμετέχουν. Μετά τη διαμόρφωση της νέας αγοράς, οι σταθμοί Α.Π.Ε. αναλαμβάνουν υποχρεώσεις αγοράς και, όπως εξηγήθηκε, το έσοδό τους θα εξαρτάται από το πώς ανταποκρίνονται σε αυτές. Η απουσία της νέας συνολικής αγοράς επιβάλλει να μην επιλεγεί ως τιμή αναφοράς κάποια μέση τιμή εντός οποιουδήποτε χρονικού παραθύρου.
2. Η διοικητικά καθορισμένη τιμή εξάσκησης (strike price) προτείνεται να είναι ελαφρά αυξημένη σε σχέση με τις τιμές που καθόρισε ο ν.4254/2014. Το αίτημα αυτό τεκμηριώνεται λόγω της επιβάρυνσης που έχουν υποστεί από τότε οι αποδόσεις των σταθμών Α.Π.Ε. εξαιτίας της επιδείνωσης των περιθωρίων κινδύνου, του κόστους κεφαλαίου, των διαδοχικών φορολογικών και λοιπών επιβαρύνσεων κ.λπ. Φυσικά, οι τιμές εξάσκησης θα επικαιροποιούνται και αναθεωρούνται κάθε έτος για τα νέα έργα με βάση το LCOE του portfolio των έργων που αναμένεται ή επιδιώκεται να υλοποιηθούν.
3. Για τις εξαιρέσεις προτείνεται να εφαρμοσθούν τα όρια που καθορίζουν οι Κατευθυντήριες Γραμμές και να εξαιρεθούν και οι σταθμοί στα ΜΔΝ.
4. Όσον αφορά τις μεταβατικές διατάξεις: Είναι αυτονόητο ότι η νέα νομοθεσία δεν θα επηρεάσει καθόλου τα εν λειτουργία, τα υπό κατασκευή και τα ώριμα έργα και πρέπει να περιέχει επαρκείς μεταβατικές διατάξεις.
5. Ο τρόπος χρηματοδότησης του μηχανισμού στήριξης FIP των νέων έργων πρέπει να είναι διακριτός από τη χρηματοδότηση του μηχανισμού FIT των παλαιών έργων και να αναληφθεί από τους προμηθευτές.

Περί διαγωνισμών

Για το θέμα του καθορισμού του premium μέσω διαγωνισμών ή όχι από 1.1.2017, η ΕΛΕΤΑΕΝ έχει τεκμηριώσει ότι, ειδικά για την αιολική ενέργεια, πληρούνται τα κριτήρια που θέτουν οι Κατευθυντήριες Γραμμές για την εξαίρεση από την υποχρέωση των διαγωνισμών. Η τεκμηρίωση στηρίζεται στην ανάλυση της πραγματικής κατάστασης της Ελληνικής αγοράς η οποία έχει ως εξής:

1. Εξαιτίας της μεγάλης υστέρησης των στόχων αιολικής ενέργειας, το ελάχιστο μέγεθος ισχύος που θα πρέπει να προκηρύσσεται κάθε έτος στο πλαίσιο των πιθανών διαγωνισμών είναι πολύ υψηλό (600-1.100 MW).
2. Με βάση τα ιστορικά στοιχεία εξέλιξης της αγοράς αιολικής ενέργειας, τεκμηριώνεται ότι το επίπεδο ισχύος που μπορεί να θεωρηθεί απόλυτα εφικτό αν διασφαλίζεται επενδυτική, οικονομική και πολιτική σταθερότητα, κυμαίνεται περίξ και λίγο παραπάνω από τον μακροχρόνιο ετήσιο μέσο όρο (153MW). Σε κάθε περίπτωση –ακόμα και όταν η ανάπτυξη έδειξε να επιταχύνεται– το επίπεδο αυτό παρέμεινε πολύ χαμηλότερο σε σχέση με την ανάγκη των 1.100 MW ανά έτος.
3. Η Ελληνική δεν είναι μια μεγάλη αγορά και το πλήθος των ενδιαφερόμενων επενδυτών είναι μικρό. Ο αριθμός των εν δυνάμει υποψηφίων περιορίζεται ακόμα περισσότερο ενόψει της εγκατάλειψης του συστήματος FIT.
4. Οι αβεβαιότητες του τελευταίου έτους που προκαλούν οι επισφάλειες της Προμήθειας και η συνεπακόλουθη ανασφάλεια εσόδων, καθιστούν απαγορευτική κάθε διαγωνιστική διαδικασία².

Όλα τα ανωτέρω τεκμηριώνουν ότι (i) ελάχιστα έργα θα υποστηρίζονται από επενδυτές και θα πληρούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας για τους διαγωνισμούς, (ii) οι τιμές θα πιεστούν προς τα άνω εξαιτίας της ανισορροπίας προσφοράς-ζήτησης, του μικρού αριθμού υποψηφίων που θα είναι διατεθειμένοι να ρισκάρουν μόνο υπό την προϋπόθεση υψηλής απόδοσης και του κινδύνου πρακτικών στρατηγικής υποβολής προσφορών και (iii) ο ρυθμός υλοποίησης έργων θα επιβραδυνθεί ακόμα περισσότερο και θα καταρρεύσει σαφώς κάτω από το σημερινό επίπεδο.

Καταληκτικές σκέψεις

Συνοπτικά, η πραγματικότητα είναι ότι εξαιτίας χρόνιων παραλήψεων, η Ελλάδα είναι ανέτοιμη να εφαρμόσει το νέο μηχανισμό στήριξης. Ωστόσο, οφείλει να προσαρμοστεί λαμβάνοντας όμως όλα εκείνα τα μέτρα που θα ελαχιστοποιήσουν τις αρνητικές επιπτώσεις της νέας νομοθεσίας. Στόχος θα πρέπει να είναι να αξιοποιηθούν όλα τα περιθώρια που επιτρέπουν οι Κατευθυντήριες Γραμμές ώστε να θιγεί όσο το δυνατό λιγότερο η ανάπτυξη και η δημοκρατικότητα του ενεργειακού συστήματος.

---

² Για την αντιμετώπισή του ταμειακού προβλήματος της ηλεκτρικής αγοράς, φορείς των Α.Π.Ε. έχουν προτείνει να ενισχυθεί η αγορά κατά τα πρότυπα της ανακεφαλαιοποίησης του τραπεζικού συστήματος. Αυτό πιθανόν να μπορεί να συμβεί με μεταφορά του συνόλου του ελλείμματος, περιλαμβανομένων των επισφαλειών της Προμήθειας, στους Διαχειριστές, άμεση τιτλοποίησή του και κάλυψη των εκδιδόμενων τίτλων από τους πόρους του Μνημονίου. Ειδικά σήμερα, όπου στο πλαίσιο του Μνημονίου III έχουν δεσμευθεί 25 δις ευρώ για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών και φαίνεται ότι δεν θα χρησιμοποιηθούν στο σύνολό τους, είναι ευκαιρία για την παρούσα Κυβέρνηση να διαπραγματευθεί τη διάθεση ενός μικρού μέρους αυτών των πόρων για την «ανακεφαλαιοποίηση» του άλλου στρατηγικού πυλώνα της οικονομίας που είναι η ηλεκτρική αγορά (βλ. υποσημείωση νο 11).